

Hva er det vår vilje ikke makter?
Olav Valen-Sendstad - "Tornen i Kjødet"

Det er få mennesker som får så rik grunn og anledning til å tenke over spørsmålet om den "frie vilje" som nettopp de mennesker som har en torn i kjødet. Det ser vi både på Bibelens profeter og apostler, og på Guds menn i kirkens liv og historie. De drives likesom stadig dypere og mere inntrengende innover i sine livsspørsmål. Og gjennom dette ledes de til å se det ene og det andre både i verdenslivet og i Guds råd og åpenbaring, som mange andre mennesker aldri ser, fordi de slipper disse plager på den indre front.

La oss ikke spekulere over den "frie vilje". La oss derimot ta det ganske enkelt og liketil. Da er spørsmålet ikke lenger så vanskelig, og heller ikke så forargelig.

Hva er det din vilje ikke makter?
La meg nevne litt av det.

Først: du forstår og vet at du skal dø en dag. Du vil ikke dø. Men intet menneskes vilje har maktet å berge et menneske unna døden. Du vet ingenting om din fremtid unntatt den ene ting: uavvendelig og uunngåelig kommer den dag som er din siste. Her har viljen ingenting den skal ha sagt.

Deretter hovedtemaet i denne bok, din torn i kjødet: makter din vilje å skaffe den ut av ditt liv? Om din vilje brenner med flammende energi, så er du nødt til å ha den - enten du vil eller ei. Det står helt ut i Guds hånd og ikke i din vilje.

Makter så din vilje å hindre at det utløses onde tanker og lyster, følelser og lidenskaper i deg når tornen risper deg i ditt kjød? Er det ikke tvertimot så at hele din nød samler seg i dette brennpunkt, som Paulus uttrykker så: det gode jeg vil, gjør jeg ikke - men det onde som jeg ikke vil, det gjør jeg ([Rom. 7](#)) ? Er det ikke så at du dypt i ditt indre hjerteliv ofte kan være som en tilskuer til deg selv og se hvordan det raser i ditt indre, enda du kanskje både vet at slik burde det ikke være, og at dette må du dømme og fordømme hos deg selv?

To ting må altså være klart: dine livsomstandigheter og din livsgang mot døden kan din vilje ikke endre en tøddel ved. Og de følelser og lidenskaper som fremkalles i deg ved tornen i kjødet, kan din vilje ikke hindre eller avskaffe. På disse punkter kan du hverken forandre eller forbedre noe.

Stans særlig ved det siste: Kan du selv velge og bestemme fritt hvilke lyster, følelser og lidenskaper du vil gi rom i deg eller undertrykke? Du kan ønske og ville at onde følelser ikke må komme opp i deg. Men de kommer likefullt. Du kan be til Gud om saken. Men de kommer likevel. Du kan brennende og innerlig ønske at kjærlighetens gode og rene følelser må være de som hersker over deg, og likevel må du kanskje medgi at hatets følelser er din egentlige nød.

Du vil da kanskje si til meg: Jeg må medgi at dette er sant. Men det må jo ha en forklaring. Og det forekommer meg urimelig og uriktig å kalle lyster og følelser og lidenskaper for syndige og for synd, så lenge vi ikke omsetter dem i ytre ord og handlinger. Vi kan ikke råde over våre følelser og lyster, men vi kan råde for om vi handler etter dem i ord og gjerning eller ei. Og synd kan man vel ikke kalle annet enn slikt som er gjort frivillig, ved at man velger å la sine lyster og følelser bestemme ens ord og handlinger.

På dette vil jeg svare deg, min venn. Det er nemlig en meget alminnelig utflykt dette å prøve å komme bort fra syndens svære alvor ved å trøste seg selv med at lyster og følelser ikke er synd, men bare de ord og gjerninger vi gjør ut fra onde lyster.

Denne utflykt er fariseerens forsøk på å komme unna. For all fariseisme har det kjennetegn at den bare ser synden i utvortes ord og gjerning, og ikke ser synden i hjertets skjulte indre og i sinnelaget. Mot denne fariseiske villfarelse har Jesus, alle profeter og apostler kjempet med Åndens våpen. Du kan bare lese Jesu bergpreken, [Mt. 5,20f](#). Der sier Jesus at fariseeren til alle tider skal kjennes på at han "*renser beger og fat utvendig, men innvendig er de fulle av rov og griskhet*" ([Mt. 23,25](#)). En

slik tankegang kaller Jesus for blindhet, og sier: *"Du blinde fariseer! Rens først begeret og fatet innvendtg forat det også kan bli rent utvendig"* (Mt. 23,26). Det betyr: det er det indre som er urent og syndig, og det indre som må renses. Og det gis ikke noe som heter ytre renhet i ord og gjerning hvis det ikke kommer fra et rent indre, fra et rensert hjerte. Derfor har Jesus sagt: *det er de rene av hjertet som skal se Gud* ([Mt. 5,8](#)). Han sier ikke at et hvilket som helst hjerte skal se Gud, enten det er ondt eller godt, rent eller urent. Han sier: de rene av hjertet skal se Gud.

Klarere kan han vel ikke få sagt at urene og onde lyster og følelser er synd, likeså meget som, ja, mer enn utvortes handlinger og ord. Og hvis noen tviler på at han mener det, så kan de bare lese hans utlegning av det sjette bud, Mt. 5, 28: *"Jeg sier eder hver den som ser på en kvinne for å begjære henne, har alt drevet hor med henne i sitt hjerte."* Her er Jesus så radikal, at han sier: oppkomsten av kjønnslyst og begjær ved synet av en uvedkommende kvinne, er hor i hjertet. På denne måten sier han at alle syndige, utvortes gjerninger og ord har sin dype, forferdelige forutsetning i at de først foreligger i lyster.

Slik taler hele Guds ord.

"Svikefullt er hjertet, mer enn noe annet, og ondt er det, hvem kjenner det? Jeg, Herren, ransaker hjerter og nyrer, og gir enhver etter hans ferd." ([Jer. 17,9 f.](#)). *"Menneskehjertets tanker er onde fra ungdommen av"* ([1. Mos. 8,21](#)). - Eller har du helt oversett at Guds ord taler aldri om "nøytrale" følelser og lyster, men alltid om gode eller onde lyster, kjødelig eller åndelig attrå og begjær? Taler det ikke om *"skammelige lyster"* ([Rom. 1, 26](#)), om *lystens brann* ([1. Tess. 4,5](#)), om *"ond lidenskap og lyst"* ([Kol. 3, 5](#)) Og hvordan kan Paulus si at det *"vaktens syndige lyster (egentlig: lfidenskaper)"* ([Rom. 7, 5](#)) - hvis lyster i det hele tatt ikke er eller kan være syndige? Skriften sier like ut at lyster er onde og syndige fordi de kjemper mot vår sjel ([1. Pet. 4,11](#)) og fordi de er fiendtlige mot Gud ([Rom. 8,7](#)).

Det er altså i åpenbar strid mot Guds ord å si at bare det vi gjør frivillig og som følge av et valg kan være synd. Også det vi føler og lyster ifølge vår natur, enten vi nå vil det eller ei, kan være syndig, og er det i en uhyggelig grad. Derfor sier Guds ord at vi av naturen er vredens barn, nettopp fordi vi vandrer i kjødets lyster og gjør kjødets og tankenes vilje. ([Ef. 2,3](#)). Og Paulus sier at denne elendighet er så stor at han vet at *"i meg, det vil sli i mitt kjød, bor det intet godt"* (Rom. 7, 18). Og denne elendighet går så vidt at han gjør det onde, selv om han ikke med bevissthet og vilje vil gjøre det - og forsåvidt er det ikke engang han selv som gjør det onde, sier han, men synden som bor i ham (Rom. 7,17). Sterkere kan han umulig få sagt at han *"er kjødelig, solgt under synden"* (Rom. 7, 14) og at skjønt han gjerne vil gjøre det gode, så *"ligger det onde meg for hånden og tar meg til fange under syndens lov"* (Rom. 7,21f.).

Det er denne syndige naturs hele omfang av onde lyster og reaksjoner, følelser og lidenskaper Skriften sammenfatter under en eneste betegnelse, og sier: det er kjødet.

Er kjødet et faktum? Ja, øyeblikkelig vi får se oss selv i lys av Guds ord, i lys av lovens målestokk og vurderingsnorm, så er kjødet det brutaleste faktum ved hele vår personlighet. Og får vi først øynene opp for det, så forsvinner alle dagdrømmer om noen "fri vilje" som etter eget ønske og behag kan velge og bestemme alt mulig vi skal være eller gjøre. Da skjønner vi i Guds lys den usigelige elendighet og fryktelige sannhet at *"det finnes ikke en rettferdig, enn ikke én . . . alle sammen er blitt uduelige, det finnes ikke noen som gjør godt"* ([Rom. 3, 10 f.](#)) Alt vi kaller gode gjerninger og gode ord er noe vi kaller godt bare fordi vi sammenligner oss med andre menneskers synder og laster, og finner ut at vi i forhold til noen mennesker er bedre enn dem. Men kommer vi innfor Gud, og måles vi med hans bud og lov, og skal vårt hjerteliv tas med i regningen, så blir det ingenting »godt igjen. Men "bare en eneste masse av synd", som det heter så sant i en sang. Alt dette er sannhet for Guds åsyn. Men fordi man er egenrettferdig og selvgod og bare vil sammenligne seg selv med andre "dårligere" mennesker, og aldri vil stilles innfor Gud i lyset fra hans hellighet og hans hellige gode lov, derfor blir mange mennesker forarget over denne tale, vil ikke høre den og kan ikke tro at det er slik med dem. Den derimot som har kjempet lenge nok med sin torn i kjødet vet: dette er sant.

Den sannhet må du bli enig med Gud om: slik er det; her lar ingenting seg nekte eller bortforklare. Uten at du blir enig med ham om dette, kan du aldri bli rett omvendt til ham i ditt hjerte. Så, lenge du maser og kjaser med lå skulle være advokat for deg selv, forsvarer og unnskyldt, bortforklare, love bot og bedring (som det aldri blir noe av) og holde det gående med tomme og fromme talemåter som er beregnet på å bortforklare at du er en fordømt og fortapt synder i deg selv - så lenge kan du aldri komme til omvendelse. Du må gi Gud rett. Det tilkommer ikke Gud å gi deg rett. For du har ingen rett mot ham. Det tilkommer deg å ære og dyrke ham som Gud, og da må du først av alt gi ham rett.

Men her er noe mer å si om det viljen ikke makter.

Har du f. eks. makt og herredømme, valgmulighet og bestemmelsesrett over det du skal føle for Gud? Du vet at du skal elske Gud. For det vet du fra Guds lov. Og din forstand kan si deg at Gud er ditt høyeste gode og den eneste som er verd å elske. Men makter denne innsikt å drive ut av ditt sinn uviljen og kaldheten overfor f. eks. Guds Ord? Det vet du godt at den ikke gjør. Eller om du med din vilje foresetter deg å elske Gud og velger å hengi deg til å tjene og elske Jesus - er det så dermed gjort? Det vet du godt at det ikke er. For du vet at den slags forsett og valg ikke makter i minste måte å fremkalle noen kjærlighet til Gud i deg. Og så lenge du tror noe annet, og tror at din vilje kan frembringe kjærlighet til Gud i ditt hjerte, så lenge lever du på en forblindet innbílning.

Så blir spørsmålet sannelig mer enn akutt: hvordan skal et menneske kunne finne fred? hvordan skal en kunne hjelpes? hvordan skal en kunne frelses fra et så uregjerlig vesen som ens eget kjød?

Er det noe viljen tross alt kan gjøre til eller fra i denne sak ?

(Afsnit fra "Tornen i Kjødet" af Olav Valen-Sendstad - Lunde Forlag 1972 - Shafan 17-01-15)